

નવું.

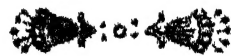
નળ-દમયંતી ત્રીઅંકી નાટક.

છપાવનાર,

શા. છોટાલાલ મોહોત્તાલ કાપડવાળા.

કુન્નરસાગર, મુબોધસંગ્રહ અને શીખામણસંગ્રહ
વીચરે પ્રસિદ્ધ કર્તા.

(ગુજરાત સર્વે હક્ક સ્વાધીન રાખ્યા છે.)

અમદાવાદ.

“આર્યહિતવર્ધક” પ્રેસમાં છાપ્યું.

સંવત ૧૯૫૦ સને ૧૯૪૬.

કોમલ બે બાળા.

વેહેલા તે પેહેલા મોડા

તે પસ્તાવાના.

મફત ! મફત !! મફત !!!

કીમતી પુસ્તકો મફત !!!

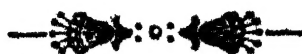
નીચેનાં પુસ્તકો થોડાંજ રહેવાથી મફત

આપવા માંડ્યાં છે.

હુન્નરસાગર. નિરૂપમાને લલિત અને નિર્મલને લલિત
આપનાર ૨૦૦૦ હુન્નરોનો સંગ્રહ કીમત રૂ. ૨) આ પુ-
સ્તક ખરીદનારને આ માહેના મમે તે રૂ. ૧) ની કીમતનાં
પુસ્તકો મફત મળશે.

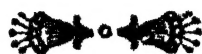
સુખોદસંગ્રહ. પ્રખ્યાત કવિશ્વર દસપતરામ ડા-
ભાભાઈ સી. આઈ. ઈ. ફત્ત. સુખોદક ૭૦૦ કવિતાઓનો
સંગ્રહ કીમત રૂ. ૧૫ આ પુસ્તક ખરીદનારને આ માહેના
મમે તે રૂ. ૧) ની કીમતનાં પુસ્તકો મફત મળશે.

નળ-હમયંતી નાટક.

સદરદુ નાટકનો ટુંક સાર.

અંક ૧ લો.

તપો વનમાં આવેલા નદીના તટ ઉપર રૂપીઓ ઇશ્વર
 ર ભજન કરે છે. ત્યાં પાસેના પહાડપરથી દેવતાઓ અસરા-
 ઓ આવી વર્ષા રતુના રસમય દેખાવથી આનંદિત થાય છે
 પરીઓના ગયા પછી સતયુગનો કદો વેરી કળયુગ તેજ પ-
 હાડની એક ભયંકર ગુફામાંથી દ્વાપર સાથે વાદવિવાદ કર-
 તો આવે છે દ્વાપર તેને ધણી શીખામણુ દે છે તે ન મા-
 નતાં નળના પીત્રાઇ બાઈ પુષ્કરપર પોતાનો પાપી અમલ
 ક્ષાલાવે છે ને રાજ સેવાની શાશ્વત્વ લગાડે છે. સન્યાસી થઈ
 શો ભોળો પુષ્કર તે ખરૂં માની પોતાના બાઈ સાથે કુત
 (જુગાર) રમવાની માંગણી કરવા વૈષ્ણ દેશમાં આવે છે.
 ઇશ્વરેનનો જન્મ દિવસ હોવાથી નળ તેના હાથે ધર્મા-
 ક્ષનપર એસી મરીજી મરખાંને જ્ઞાન અપાવતો હતો. બીજી
 પાખૂ વારાંમનાઓના વિવિધ રાગ રંગો ચાલી રહ્યા હતા.
 આં પુષ્કર આવ્યો મેંથી નળ બાઈને મળે હવે ભેટયો મા-

દ રાજ્ય કચેરી બરખાસ્ત થયા પછી પુષ્કરે પોતાનો વિચાર જણાવ્યો બલા નળે બાઈને રાજી રાખવા તે કપુલ કરયું ને બાજી માંડી વિદુષકે તે વખતે ધણું સમજાવવા માંડ્યું પણ નળને ગળે તે વાત ઉતરી નહીં છેવટે તેણે સુમતિ પ્રધાન તથા દેવી દયમંતીને આ વાતની ખબર છડીદાર મારફત કેલવરાવી. ખબર મળતાંની સાથે દેવી તથા પ્રધાન ત્યાં આવ્યાં ને માહારાજને ધણું સમજાવવા માંડ્યું પણ નીર્યક પહેલીવાર હારવાથી “હાર્યો જીવારી બગણું રમે” તેમ નળનો આગ્રહ વધ્યો, તથા સુમતિ પ્રધાન અને દેવીને અપમાન કરી કાઢી મૂક્યાં રમતાં રમતાં છેવટે પુષ્કર જીત્યો કળયુગની ઉષ્કેરણીથી છડીદારને બોલાવી નળનું અપમાન કરી ધકા મારવાનું કહ્યું તેથી ચીરડાછ છડીદારે પુષ્કરને મારવા છડી ઉગામી પણ નળે તેને વચ્ચે પડી સમજાવી શાંત પાડ્યો.

નળ બોલેલા રાજતાજ માટે પશ્ચાતાપ કરતો પોતાની પ્રીયાને મેહલે આવ્યો દમયંતી આથી દિલગીર થઈ હવે પોતાને વનવાસ જવાનું હોવાથી ઈંદ્રસેન તથા ઈંદ્રસેનાને મોસાળ જવાનું કહ્યું માતૃ ભક્ત પુત્ર પુત્રીએ સાથે રહેવા આગ્રહ કર્યો પણ છેલ્લે, નિરાશ થઈ જવું પડ્યું જતી વખતના બાળકોનાં દુઃખી અને પ્રેમથી ભરેલાં વચનોથી નળની દરેક નસ દુઃખી થઈ મોસાળ જવા નીકળેલા બાઈ બહેનની ગાડી ગામની પાદર આવે છે. ઈંદ્રસેન તે વખતે ધણું રડે છે ડાહી ઈંદ્રસેના બાઈને સમજાવે છે પુત્ર વિયોગે દમયંતી પીડાય છે. નળ તેને ખીયર જવા

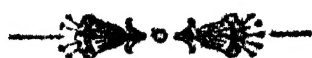
સમજાવે છે. સતી સુંદરી ન માનતાં પતી સાથે રહેવામાં સુખ માની સાથે જાય છે.

અંક ૨ જો.

નળ તથા દમયંતી જંગલમાં આવે છે, ત્યાં થાકી ગયેલાં હોવાથી જરા શાંતી લે છે, તેવામાં પાસેના તળાવ પર દ્રષ્ટી પડતાં નળ આહાર માટે માંછલાં પકડવા જાય છે. ત્યાંથી થોડાંક માંછલાં લાવી દમયંતીને સાચવવા આપે છે. ને પોતે ફરી બોળાં હાથ આવે તો ઠીક પડશે એમ ધારી લેવા જાય છે. તેવામાં દમયંતીના હાથમાંના મચ્છ અચાનક ઉછળી સરોવરમાં પડી જતાં રહે છે. દમયંતી તે મેળવવાં તળાવમાં ફાંફાં મારે છે પણ હાથ આવતાં નથી. હવે પતી તેના માટે ઘણો ઠપકો આપીશું શિક્ષા કરશે તેની ચીંતામાં તે રહે છે. ફરી જતાં મચ્છ હાથ ન લાગવાથી નળ નિરાશ થઈ પાછો આવી દેવી પાસે પેહેલાં આપેલાં મચ્છ માગે છે તેથી તે સરી ગયાની વાત જણાવવાથી અજ્ઞયમ થઈ તે ઘણી લુખી છે માટે ખાંધ ગઈ હશે એમ ધારી પોતાનો ગુસ્સો ન બતાવતાં શાંતી દેખાડે છે. નળ તથા દમયંતી સંતોષાઈ અહીં પણ કળયુગ વટેમાર્ગીનું રૂપ લેઈ પાછળ વાત આવે છે તેથી ખીતો હાથ એવો ઢોંગ કરી નળની મદદ માગે છે. દયાળુ નળ તેને મુસાફર બની મદદ કરી વાઘને મારે છે. વાઘને મારી પાછો આવી પ્રીયા સાથે તેમ આમળ

ચાલે છે. અહીં દમયંતી ઠાકેલી હોવાથી પતીના ખોળામાં મા
 થુ મુકી ઉંધી જાય છે. આ વખતે લાગ જોઈ કળી નળના
 દિલમાં પેસી કલેશ ઉપજવી દમયંતીથી છુટો પડવા ભમા-
 વે છે. પ્રેમી નળ તેમ ન કરવા ધણું અકળાય છે પણ છે
 વટે ધણાં ધણાં ચુંબનો લેઈ હૃદય ફાટ ફેનથી તળે છે.
 નિંદ્રાવશ થયેલી દમયંતી સ્વપ્નામાં પતી તણ જાય છે
 એવું જોવાથી ઝખડી હઠી આસપાસ પતી પતી કરી
 સાદ પાડે છે. પણ નાથ ન જડવાથી તેની શોધમાં જાય છે.
 પ્રીયાને તણ ગયેલ નળ રાજ જંગલમાંથી જતાં જતાં એક
 ભારે અઝીના બડકામાં કઠોટક નામના નાગને બળતો દેખી
 પોતે તેમાં પ્રવેશ કરી તેને બચાવે છે. નળ દવમાં પેઠો તે-
 થી કળીને અઝીની આંચ લાગવાથી ધણી પીડા પામ્યો તે
 થી કળી કઠોટકને ગાળો દે છે. તે તેની દરકાર ન કરતાં પા-
 સે ઉભેલા નળ રાજને અંગુઠે ડાબ મારી તેને કદરવો કરે
 છે. નળ તેથી અજબ થાય છે કઠોટક તેને સમજાવે છે કે
 માહારાજ મેં કાંઈ આપને “ઉપકાર પર અપકાર” નથી ક
 યો પણ ઉપકાર ક્યો છે. કારણ કે તેથી તમને શુભ રહેવા
 બધી સગવડ થશે. આથી નળ તેનો ઉપકાર માની આગળ
 ચાલે છે. જતાં જતાં રતુપર્ણ રાજના દરબારમાં જઈ સ્વતાં
 ન નોકરી માંડે છે. રતુપર્ણ તેને અસ્વાવધામાં પ્રવિષ્ટ જા-
 ની રાખે છે. પતી વિરહે પીડાતી દમયંતી દેવી નળ નળ
 મુખે જાણી જાણુઓને મળે છે. અહીં પણ કળીના કંઈક-

થી દુઃખી થાય છે. આખર રાત્રી કકળતી પાસેના નગર તરફ જાય છે.

અંક ૩ જો.

આજે એકાન્શીનો દિવસ હોવાથી ચૈદ્રપુર નગરના મેદિગાજ પુત્રી સુનંદા પોતાની સાંસીઓ સાથે શીવ પુજન કરવા ગામની પાદરે આવેલા મંદિરમાં આવી છે. પુજન આરતી કરી રહ્યા પછી દેવળ પરની અમાશી આસપાસના રમણિય દેખાવે જોવા ઉભી છે તેવામાં દમયંતી પત્ની પતી મુખે જપતી લાંથી જાય છે. તેની પાછળ પાદરના ખેડુતના છોકરાઓ કાંકરા તથા ધુળ ઉછાળી તોફાન કરતા જોઈ તેને દયા આવવાથી પોતાના સીપાંધને મોકલી છોકરાઓના તોફાનમાંથી છોડાવી પોતાની પાસે ખેલાવરાવે છે. દુઃખી દમયંતી પોતાનું નામ જાહેર ન કરતાં દાસી રહેવાનું જણાવે છે. સુનંદા રૂપ-મુશ્વ પર મોહી રાખે છે, એક દિવસે સુનંદા પોતે ન્હાવા જતી વખતે પોતાનો ટંકણુદાર દમયંતીને સોંપી જાય છે. તેનામાં ન્હાતાં ન્હાતાં પાણી ખુરવાથી તે દમયંતી પાસે ખીજું પાણી મંગાવે છે. દમયંતી તે લેવા જતી વખતે હાર પાસેના ટોલ્લાપર બરાબી જાય છે આ વખતે કળી તેમાં પ્રવેશ કરી હાર ગળી જાય છે. દમયંતી પાણી લાવી તેથી નર્હ રહ્યા પછી સુનંદા હાર મળે છે. દમયંતી તે લેવા જતાં મુકેલી જગાએ હાર ન જણાવાથી

મામરી થઇ ખોળવા માંડે છે પણ ન જડયાથી નિરાશ થઇ સુનંદાને જણાવે છે. સુનંદા તે ન માનતાં તેના પર ચેરીનો આરોપ મુકી પોતાના બાપના દરબારમાં ફરીયાદ કરે છે. ધણો વખત થયાં નજ તથા દમચંતીના ખીતાએ તેમની શોધ કરવા માણસો મોકલ્યાં હતાં તેઓ શોધતાં શોધતાં આજ નગરના કીલ્લા પાસે આવેલા કુવા પર બેઠું ખાવા બેઠા હતા. ત્યાં જંગ બરવા આવેલી સ્ત્રીઓમાં કુંવરીના દાર ચોરાયાની વાતો ચાલતી સાંભળી તેઓ પણ દરબારમાં ગયા એદિરાજે ઇનસાફની ગાદી પર બેસી સર્વે સાક્ષીઓ તપાસી દેવી દમચંતીની જુબાની લેવા માંડી તે પોતે પોતાને નિરપરંધી જણાવવા લાગીને છેવટે અતી ક્રોધમાં આવી પોતાને દુઃખ દેનાર શ્રાપ દેતાની સાથેજ કળયુગ બળતો બળતો તેના યગ આગળ દાર નાંખી પાતાળમાં પેસી ગયો સર્વે અજ્ઞયજ્ઞ થયા, તેવામાં તેને ખોળવા નીકળેલા માણસોએ ઓળખી; સૌ મળ્યાં. તેની માશી તથા બે ન સુનંદાએ માફી માગી દયાળુ દેવીએ તે આખી પોતાના પ્રીય બાળકોને મળવા માટે પીયરના પંથે પરવરી.

માતાના વિયોગે બેન બાધ અતી કષ્ટાંત કરે છે, ત્યાં દેવી આવી પહોંચી ધણુજ ઉમળકાયાં બાળકોને - હૃદય સરસાં આંખી સુખન લીધાં. હવે પ્રતી મેળવવા તેને ફરી સ્વયં-વર ચંડપ આણુ ક્યો. કરણ કે અહીં તેને ક્રોધ બાહુક નાખના પુરુષનાં ધણુક મિન્દ નળને મળતાં સાંભળ્યાં હતાં

તેથી તેની પરીક્ષા કરવા જે રાજ્યમાં તે હતો ત્યાં મોડી કંઠે
તરી મોકલી પણ વખતસર તે આવે છે. અહીં બાહુકને
જીવે જીતારો આપી ખુબ ખાત્રી કરી પતી પ્રીયા નિ-
રંતરને માટે ફરી જોડાયાં. દેવોએ આવી આશીરવાદ આપ્યો
ને આકાશમાં મધુર નાદનાં વાજાંત્રો વાગ્યાં ને પુલની વૃષ્ટી
અઘ રહી; ને સત્યોદય સુર્યોદય કરતાં પણ અધિક દિપવા
લાગ્યો ! તથાસ્તુ.

નળ-દમયંતી નાટકનો દ્વંક સાર સમાપ્ત.

નળ-દમયંતી નાટક.

અંક પેહેલો.

સુત્રધાર- વારાંગનાઓ—સ્તુતી.

જય જગદીશ્વર કૃપા કરીને,

કાપ પાપ તું મયા ધરીને;

તમું નમું નીચું શીર ધરીને—જય૦

ધર્મ દુરધર જેનળ રામ, જગ વિષે જેની બહુ માન;

તેહ તણું આજે ચિત્ર બતાવું, સુઘ જતોને હું હરખાવું.

રંગ અંગ, દંગ દંગ, હું મૃદંગ. તણો જંગ, કરી પરી, નાચે રાચે,

છનનન, ચનનન. ધરી પ્રેમ, ફરે એમ. આં—આં—આં—જય૦

અપ્સરાઓ—

આહાહા ! શીતળતા શી થઈ છે !

આનંદ આજા ઉરે ભરઈ છે !!

વાહવા ! લીલા દહેરજ અહીં છે !!

ઝરમર ઝરમર મેહલો ખરશે, ચાતક પણ આબો છે હવે ?

જળ બિડું કાઢ સુખે ઠરશે પતી પત્ની પ્રેમે મળશે !

વિયોગ વેરી વેગળો ટળશે ? સૌનો સુખમય દહાડો ચડશે.

ધન્ય ધન્ય છે વર્ષાઋતુ ! આનંદમય આ અવનીમાં તું

બાપી રહી છે જય સ્થળમાં શું શુભ ગાઢન કાંઈ થકું હું ?

સૌકો તારી ન્યારી ન્યારી ! રચના બાળી નજર નિહાળી !

જાએ વારી જમ સરદારી પામી પૂરણ તુંતો.

મઈ છે—આહાહા !

કળી— (હાથા હિંદુ હુટાય-એ રાહ.)

થાય દુઃખ કાય માંલ, થાય દુઃખ કાય માંલ
હાય શત્રુ સતયુગ મારી સામે ફાવી જાય— થાય૦
ધરમની મેખ અરે દેખી જગ માંલ,
દીન રેન ચેન કેમ પડે જરાય— થાય૦
જામી જળ સ્થળમાં અધર્મ જાય,
તોતો મારું હૈયું અતી ખુશી ખુશી થાય— થાય૦

દ્વાપર— (ચાર લોકને ચોરી કરવામાં પડતી સ્ત્રી
હુશે મઝા.)

ઝેર વેરને કેર કર્યામાં કળી સમજ નહીં ધણી, મઝા.
ધર્મ ધ્વજ તોડી પાડ્યામાં કળી સમજ નહીં ધણી મઝા.
જાગ્ય દેવીને જીલવવામાં કળી સમજ નહીં ધણી મઝા.
જગકર્તાની કૃતી ટળતાં કળી સમજ નહીં ધણી મઝા.
અબીમાનના કોટે ચડતાં કળી સમજ નહીં ધણી મઝા.
નાગા નકટાં થઇ કરવામાં કળી સમજ નહીં ધણી મઝા.
ધર્મના ધુરંધરો રહે ધર્મમાં આનંદથી,
કુકર્મના કરનાર રે' કુકર્મમાં આનંદથી:
અધર્મનો અધાપો લઇ અધર્મી રે આનંદથી,
ખર છોડી સાકર સ્વાદને ખડ ખાય છે આનંદથી.
માટેજ માંચાફાડફાડ કરવામાં નહી સમજ મઝા. ઝેર૦

પૂંકર— (થયો વખત મરવાનો ડોસો વરરાજા)

ઝટપટ ઝટપટ જીવ આને પ્રીતે નળની પાસ ઝટ.
ધુત રમીને રાજ પડાવું ત્યારે પહોંચે આશ

કળી— કામ એ કહું વચન લે ખરું.

લપ્પન ચપ્પન મુનુ લમાવી નળને આપુ ત્રાસ. ઝટ
તાજ રાજનું. સૌર થયું હું,
આજો પીઓ પોસો પળી મારી કર કલ્યાણ- ઝટ૦

વારાંગનાઓ— (બતાવે સખી કેણુ ગલી ગ-
યો સ્યામ.)

શોભે છે સખી આજે શું નળ મહારાજ

આનંદ છે ઉરમાંજ ..... શોભે છે.

મુરત મનોહારીરે, જાડું બલીહારીરે આં- આં- આં.

અમ્મર તપો શરતાજ ..... શોભે છે.

વારાંગનાઓ— (અયેજગધર ગીરધર શીરધર ની-
રધર હોય મુખારીક ખહાર.)

ઓ સુખકર શુરતર દુઃખહર દીલધર અર્જ અમારીઆ

જપવાન, જયહાણુ, સુખ ખાણુ—આપ્ય હમેશાં;

કર સુખી પ્યારા, હરીને જય બારા ગુણુ ગાઉ શું તાર,

છે જગમાંજ ન્યારા, ન પામે કાષ્ટ પ્યારા—અકળ

કળા—ઓ સુખકર.

હિદાર દિલથી દાન પાન દીઆ, આશીશ બહુ લીઆ,

કુર કરી બલા, મનની, તનની, ધનથી, જનથી,

લીધી, દીધી,

ધન્ય ધન્ય તુપ, નહીં તમ સમ ભુપ, સુગુણના કુપ,

છે ર.જા—ઓ સુખકર.

નળ— (બાદાલા એજે આયોરે મોરો જોખન બી-
તો જાય—એ રાહ.)

બાઈ તું બલે આયોરે (૪) મારું મન અતી હર-

ખાય—બાઈ.

રાજ તાજને તુમ્હ તે, જાણી મનની માંભ;

જંગલમાં વાસો કર્યો, જપવાને જગરાય— બલે.

ધન્યજ દહાડો આજનો, ધન્ય ધડી પળવાર;

દર્શન ભાગ્યોદય થકી હું. પામ્યો હૈયાના હાર— બલે.

પુષ્કર— (લે લાલ રોપી તું જાડકાવી—એ રાહ.)

રમેા રાજ હરખ હરમાં લાવી,
 કળા ચલાવી ચલાવી, પાસા હલાવી હલાવી,
 વિદુષક— શરત બકાવી બકાવી, ઘાટ લગાવી લગાવી,
 જાય પાપી ફાવી ફાવી.....રમેા
 સુમતિ પ્રધાન—

અરેરો આ શું થાય! ગજબા! ગજબા! ગજબા!
 રમે છે ધુત રાય! અજબા! અજબા! અજબા!
 જે સૌને શિખામણુ દેતા, કદી રમવાની ના ના કહેતા,
 તે શું આજે મતી વિસારી, આજ રમવામાં
 મચીજ રહેતા ! !

હમયંતી—(જહવે રાખ, મુખ નવ ભાખ. એ રાહ.)

રે પ્રાણનાથ, ધુત ધરું હાથ ક્યાં ગયું બાન, ક્યાં
 ગઈ સાંન?

દૂર કરો દિલથી મલીન મતી, માનીને આ મન, હિતવચન,
 મુણી રતન કરોને જતન, ધરી અમ ઉપર પ્યાર,
 મુજ હૈયાના હાર, શું બાળી આ કાળી નહીલ્યો,
 લગાર શું?,

નળ—(સ્વારી કરી ચાલાક અશ્વપર મુખ નચાવી—એ રાહ.)

કળા ચલાવી મુખ હલાવી, નાંખું પાસા અરરરરર.
 ધ્યાન લગાવી, શું આવી.....(પાસાનાંખે છે.).....

પુષ્કળ—(પાસાખેડને.).....ફૂતી તારી.....

જ—(ફૂખી ધધ.).....અરરરરર

પુષ્કળ—જો જો મારા, આવે ધાર્યાં દાવો કેવા સરસરસર
લે આ પચ્ચી, ને જો છકકી, કેવાં ઉડ્યાં ફરસરસર.

પુષ્કળ—(આવો આવો પાસ પ્યારા કરો માફ—એ રાહ.)
દાવો દાવો તાજ મારું જાઓ ખહાર ખહાર ખહાર.
અરે કોઈ આવો.....

છડીદાર—(પ્રવેશ કરી.).....શું ફરમાઓ ?

પુષ્કળ—કાઠ આને ધક્કા મારી ખહાર ખહાર ખહાર.
કેમ ન માને? મુખ્યા તુ જાને?

છડીદાર—જાને અહીંથી અકર્મી તું ખહાર ખહાર ખહાર.
નળ—

હુખ પ્રાપ્ત થયું અકારણ, શી રીતે વાળયું વળે?
કર્મની રેખા છે ઔલોકિક, શી રીતે ટાળી ટળે?
સર્વનું સુખ દેખતાં હું, રીઝતો અતીશે મન,
ભાગ્યમાં લખી આ દૃષ્ટાંતો અન્ય હવે ક્યાંથી મળે?

નળ— (નિંદ્રાથી જાગે હવેરે કાંધ વિરમતી લાર-
થાર—એ રાહ.]

-હૃદયથી જાગ્યો હવેરે (૨) કાંધ મૂઠ મતી હું ગમ, ર-હૃદય
રમત રસમાં નસ તણાણી, ચપ ધણી હાની;
કાંધ આવે તે માટ વિચાર—હૃદયથી
જેતું વચન હું નિત્યે, અડધે ઉઠાવી લેતો, આજ ત-
જ તેની દરકાર—હૃદયથી-

દમયંતી—

ના કયો કંઈ વિચાર, અને રમ્યારે જુમાર.

હવે પસ્તાવો અપાર, કયો શું વળનાર!

ના હક દુભાવોના જીવ, થયો રહાય શંકર શીવ.

ઇંદ્રસેન—ઇંદ્રસેન- (તુ ન કુમલા જીઅરવા- ઓ પીતા
મોશ- એરાહ.)

કેમ મુંજાઓ ગનમાં (૨) ઓ પીતા માતા- કયમજ
આપના દુઃખથી દુઃખી અમે પલુ. કયમ મુંજાઓ મ-
નમાં—ઓ પીતા

કો' દીન દુઃખે, કો' દીન સુખે, રેહેવું જન સજનમાં—ઓ પીતા
કમંની રેખા, સજજડ મેખા, કરે કર્તુકો કતનમાં—ઓ પીતા
જ્યાંન જ'પે, ત્યાંથી સુસ'પે, જાવું અન્ય વતનમાં—ઓ પીતા
દમયંતી—(આલે આલે મારા લાલ-એ રાહ.)

મારાં રંગીલાં બે બામ, જાઓ સુખેથી મોસાળ,

લેશે મામી ત્યાં સંજ્ઞાળ, નથી હવે ઉપાય.

ઇંદ્રસેન— શું માતા તજી બહાલ?

ઇંદ્રસેના—અમને કાઢે છે મોસાળ?

અન્ને— નથી સખાતાંઆ બાળ? કંઈકારણુ બતાવ.

દમયંતી—મારા તનમ રતન તમે સમજેછો મન.

તોએ કરીને રહત, આગ દુભાવો જીવ,

નથી— ના તનજો આ તન હાય? બળે અગન,

નિત્ય કરજો જતન, લઈ સંજ્ઞાળ શીવ.

ઈંદ્રસેન—

ઈંદ્રસેના

માતાજી પીતાજી કહો શું આવું રે, કુંડ વચન (૩)

તજીને પ્યાર, અરર અપાર, રે ધણો ધણો ધણો.

અમે શુ બગાડ્યું કહો, આપનું માતાનું રાજનું?

કહોને શી અમારી કસુર હાય, થાયાં કાયાં માંજી હાય

પ્રેમ તોડી દીધો કેમ? દુઃખમાં ભુખમાં, રૂખમાં?

નવંધટે કંઈ આવી રીત, માત, તાત, તનય, સાય-હાય!

ઈંદ્રસેન— (નિર્બળ શત્રુ સમળી રાજ્યપર આજ.

એ રાહા.)

જા જા બેની હું નહીં આવું સાચું આ દહાંધું તુજને,

નાહક તાણાં તાણુ કરેશી મુકી દે જલ્દી મુજને.

મને માત તાત વીના નહીં પડે પણ એન, (૨)

માટે હુંતો સાથે જઈ છોડ છંડો બહેન

હઠીલી તું હઠ તજ પડી જાયે રેણુ-ગને-જા જા.

ઈંદ્રસેના— (રે હાય. હાય. ક્યાં જઈ કરું શું તું

હવે એ રાહ.)

રે ભાષ ભાષ બાંન બૂલી હૃદયું કરે;

માત તાત સાથ કરે ક્યાંથીરે મજે?

દાદા દાદી મામા મામી જોષને જીવ કરે,

ઓછું આવવા ન દે કદીએ તો અરે,

માન માન થઈ સુજાણુ બ્રાતણું ખરે,

ઈંદ્રસેન—લાડ પાડ માત વીના કાણુ ત્યાં કરે'

ઇંદ્રસેના—એથીરે અધીક મામા મામી મન ધરે,
દમયંતી— (મલક સીકૃત ખીઠમત પાએ એ રાહુ.)

તડપ તડપ આ જીવ ગમરાએ, નીશદીન ગમગીન
દીક્ષમાં થાયે, કયમરે રહેવાય.

બહાસા મારા ઇંદ્રસેન વીના અકળાયે—તડપ૦
ડાહ્યા ઇંદ્રસેનાનાં પણુ મીઠાં મીઠાં બોલો ના
બૂલાયે તડપ૦

ધડપ ધડપ થાયે કાય માહે ધમકારા અમકારા.

અરરરરરર જીવ જાશે,
ધાઓ ધાઓ પ્રાણુ પ્યારા, લાવો લાવો પ્રાણુ પ્યારા,
નહીં ગમે એઓ વીનાં, જીવ જશે તેઓ વીના—તડપ

નળ—(આહાહા પ્યારી તું—એ રાહુ.)

જા જા જા બહાલી તું,

કહેવું મારું નવ કયમ માને, ક'ની શાને ?

હઠ કરે ઠાલી શું ? જા જા જા૦

કમળ ફુલ સમ વદન સુઝાયું,

વન તાપે કરી જો કરમાયું,

વળી તનય વીન તન મુઝાયું,

માટે વિચરે તું જા જા જા૦

દમયંતી—

ન જાઉં આહીં આમ છોડી તોડી પ્રીત બહાલા,
કાયા મારી તમથી સારી નથી અતિ રસાળ પ્યારા,

માટે ચીંતા ન કરે કાંઈ,
 સે'શ રે'શુ સગે વનમાં દુઃખ ઠહાલા પ્રાણુ પ્યારા,
 નળી-દુઃખ દરીયાના વમળ આંહી કમળ કદી ન જાણુ સાર
 માટે ઇશ બકતીમાં લીન પછ શાંતી ધરમુજ પ્રાણુ તારા.
 બાળ વિયોગે જોને કેવાં,
 બીંબયાં જે વસ્ત્ર સધળાં કરતાં અશ્રુદાર દારા હાયા!

અંક ૨ જો.

દમયંતી— મરાઠી સાખી.

મંદ મંદ આવે શીતળ પવનની સુખ કર શું દહેરો.
 દુઃખ વદારણુ દૈવ સરીખી શાંતીદાર રહેરો.
 હરશે ચિંતા કૃપાળુ, સ્વામી થઈને દયાળુ

નળ—

અરરર! અરરર! આશુ! આશુ! આશુ! આશુ!
 મીન સર્વે જીવતાં થઈ, સરી પડ્યાં પાણી મહી.
 હવે પ્યારી કહેતી કે શું? ખાશુ? ખાશુ? ખાશુ?

દમયંતી—

પતી પ્યારા ગુસ્સે થયા, આંચો શીર આરોપ.
 મીન છટકીને દાઢથી. પડ્યાં જઈ જળમાં ભોમ.
 હાય છુટી આ દુઃખની રોપ, નકી કરશે સ્વામી કોપ

કહી—

ખાધો ખાધો ખાધો ખાધો ખાધો ખાધ.

વાધ પુઠે આઁયો મારી ખાધો ખાધો બાપ.
 કૃપા કરીને કોઈ બચાવો ખાધો ખાધો બાપ.
 તીર લગાવીને હાલો ખાધો ખાધો બાપ.

નળી— (ફરકે છે ચિત્ત આજ પ્રભુજી-એ ટેક.
 અરે! તજીને જાઉં પ્રીયા તને હું આમ, અરે રામ,
 હાય આમ, બદનામ, શુ કામ! હાય! થાય! હાય!
 હાય-અરે!

નળી— દ્વારમાં દ્વારમાં દારમાંરે, દીડી અજબ
 અમીરી મેં દ્વારમાં-એ રાહ.

ધારમાં ધારમાં ધારમાંરે, છોડી પ્યારી મુઝાઉ હું પ્યા
 રમાં-ટેક.

ખારમાં ખારમાં ખારમાંરે, છોડી પ્યારી મીન ખાધાં તે
 ખારમાં-પ્યાર૦

ધારમાં ધારમાં ધારમાંરે, છોડી પ્યારી અન્યાધતું ધાર-
 માં-પ્યાર૦

હારમાં હારમાં હારમાંરે, છોડી પ્યારી હીમત હવે હારમાં
 પ્યાર૦

મારમાં મારમાં મારમાંરે, લે ધશ બચાવી મને માર-
 માં-પ્યાર૦

કમવંતી—[મને સમજો શું નાહાન સમાન-એ રાહ].

મને તજો શું હૃદય આધાર?

તજી પ્યાર, ધરી ખાર, નિરાધાર આ વાર-મને૦

નાય નાયરે વિચાર, કરો દિલમાં લગાર,

કાણુ લે જંગલમાં સાર, આપ વિના પ્રાણુ ધાર,
 સુખણુ થઈને માનો, માનો માનો કહેવુ માનો.
 નહીં તો કાંઈ જીઓઆનો, નીવડે ન સાર-મને
 દમયંતી— (અકસોસ કે આંખોસે દીખાઈ નહી
 દેતા-એ રાહ.)

પ્રીતમ ક્યમ ચાલ્યા છોડી મને નિરાધારાં હાય! હાય! હાય!
 ભયાનક આ જંગલ વિષે હાલ શા યનાર! હાય! હાય! હાય
 પ્રાણુનાથ પ્રાણુ મારા છો તમે આધાર! હાય! હાય! હાય!
 ગુન્હો શો એવો થયો જે તજીરે આ વાર! હાય! હાય! હાય!
 નમી નમી માફી માગું સ્વામી સો સો વાર! હાય! હાય! હાય!
 આપ વિના હાય! જાણો જીવ આ જનારાં! હાય! હાય! હાય!
 કેકેલક નાગ—

બહાર કર મારી, હે પુન્યજાળી, દે દુઃખ ટાળી મમપ્યારા.
 ખુબ મુંઝાઉ, ઘણો સેકાઉ. અંગ રૂધાઉ, છું મારા.
 નળ— દેવ દુઃખ માહીં ઇલાજ નાહીં. શું કરે ભાઈ,
 ત્યાં આઈ.

કે, કે, કાંઈ, હોય ભાઈ, ઇલાજ સારો, તો ભાઈ
 ઝડપડ કરે તુજને સારો,

કેકેલક— સ્પર્શ અઝીને દે તારો,

નળ— તેથી થશે શું છુટકારો,

કેકેલક— ખરે જશે સૌ દુઃખારો.

નળ— વાહવા વાહવા લે લે તારે યા સુખી
 મિત્ર મારા.

કુર્કોટક— ધન્ય ધન્ય પર દુઃખ દારા.

કળી— (પાપી ચુપ પાપીચુપ—એ રાહ.)

જાને દુર, જાને દુર, જાને દુર રે,
ઓ હેવાન, રે સેતાન, સજી સાન લાવી બાન, ધરી ધ્યાન,
કરતું વિચાર, જરી કે ગમાર, નીકર દઉ માર,
છોડત નહીં આ વાર, પણ છું હું લામાર— જાને દુર

નળ— (હરગુલ પડનેકો પએર હુય એ રાહ.)

તે હીક કીધો ઉપકારે બાઈ દયા દિલ ધારી. ટેકો
કદરેપો દેખી કોઇ ન જાણે, કે આ નળ દેદારે. બાઈ.
ચુપ રહેવાને ધણું મજાનું, સાધન સુંદર સારે. બાઈ.
પણ મુજ પ્યારી ઢાંગી ધારી, દેશે કદી શીટકારે. બાઈ.

કુર્કોટક—નામદારાજ સર્વ વાને, છેલ્લે સુદ્ધ જનનારે. બાઈ.

વારાંગનાઓ—(પીલે દાડીરે ઢાલા પીલે દાડી
એ રાહ.)

પીલે મએકો જામ બાલમ પીલે મએકો જામ } ટેક.
પીનેસે દોવે આરામ બાલમ પીલે મએકો જામ }

સાજન મારો છેલ્લ છપીલો પીવે પ્રીતે જામ,
રોશન દોવે બજમ સખીરી તબ મીલે આરામ—બાલમ
બરબર કે મયે જામ દેતી હું પીસો તુમ દિલદાર,
તુમ રસીલા તુમ છપીલા તુમ ગલેકા હાર.— બાલમ
ઉએ પાયે ઢાલીયો ઢીલી પડી નવાર,
સાલુડો રંગ બીજીઓ કાંઈ રમીઓ રાજ કુમાર—બાલમ
સુરજ થાને પુજશારે બર મોતીરે થાર,

હા બડી મોડો ઉગને, મારો સાહેબો ખેલે શીકાર—આ
પ્રેમે પધારો પીઉજી મારા, મેં પાયરીયો છે પલંગ,
રશીયા મારા રસથી બરયાં, કાંઈ આવી ઉડાવો રંગ—આ

નળ—

અશ્વ વિદ્યા આલોકિક જાણું, ઝટ કરે ધારયું ક્રમ.
ગમે તેટલે લાંબે પથે, પલ્લુ પહોંચાડું આમ.
એવાં કરવાં અજબ કામ, મારું બાહુક સુંદર નામ.

કમયંતી—

સ્થીતી આ શી મારીરે (૨)

હે નાથ ! હે નાથ ! હે નાથ !! હાય !!! સ્થીતી
હરનીશ પીયુ પીયુ નામ જપંતા હીલું પડયું જીબ કેરું બળ,
નળ, નળ, કરી શું અકારીરે (૨) હે નાથ ! હે નાથ !!
હે તરવર, કૃપા કાંઈ કર, આપ્ય ખખર, મુજ સ્વામીની,
દેતુ દાદ, કરાવી યાદ, કહે દુઃખી તમ કામીની—હાય !

શીકારી—

વાહ ! વાહરે ! વાહ ! અરે ! વાહ ! વાહરે ! વાહ !
વાહવા ! વાહવા ! વાહવા ! વાહ ! અરે
શીકારમાં સે બહુ બહુ ગમ્મત ! વાહ ! વાહ ! વાહ !
તીર બાલાનીસે રમ્મત ! હાં ! હાં ! હાં !—વાહ !
દોડે હરણું હીકા હીકા ! શીમાળવું રાખે શી ખીક !
વાંદરાં હાંકુ હીકા હીકા ! અહાહાહા !—વાહ
પપૈયા કરે પીયું પીયું, મણી (ખીલાડી) ખેલે ખીયું,
સં શોધું એ ચીયું ચીયું ? હાં હાં હાં—હાં

હમયંતી—(લે પાપી હવે જીવ મારો થઇ. ઐ રાહ)

જા જંગલી હવે કાંઈ મારું માની જઈ,

સુંજી સતીને છેડ્યામાં કાંઈ સાર નહીં.

સીકારી—જળયું જળયું ડા'પણ તારું મુક્ય અહીં,

આવ આવ અહીં પાસ થાઉં સજી બચ્ચી લઈ.

હમયંતી—દૂર દૂર

સીકારી—બેસ બેસ.

હમયંતી—માન માન

સીકારી—બેસ બેસ.

હમયંતી—યાઓ બળી બરમ કદ

સીકારી—હાય ! હાય ! હાય !

હમયંતી—સઘમાં મનાવે સુખ સેજીયાં—ઐ રાહ

કહીએ દીકા છે મારા નાથને ? બોલો બોલો વનરાજ (૨)

વધામણીમાં આપું વીરા, આંસુ મોતીડાનું માન (૨)

ડોકું ધુણાવી ચાલ્યા શું જાઓ? દયા લાવો સુંછી કાન (૨)

અંક બીજો.

મુનંદા—આહાહા! શીતળતા ! આવે બેની કંડી કેવી?

‘હૃદય મહી’ દે ઉમળકા—આહાહા !

અતી અન્યથા જગત્તાની જો ને કેવી ખુબી ?

લે અંપાનું ફુલજ સુંદર સુંધીને કર સુંબી. આહાહા.

છોકરાઓ—

ગાંડી ગાંડી ગાંડી, દીધી વરે છાંડી,
બોલો સૌ એકવાર, હે ! હે ! હે !
ધણી એનો શાણો પડી માંથો ખાણો
માટે કાઢી મુકી બોલો, હે ! હે ! હે !

નાયક—જાઓ જાઓ જાઓ જલ્દી અહીં જાઓ,
નહીં તો બચ્યા મારંગા મેં

છોકરાં—.....આવ. આવ. આવ.

નાયક—એસ એસ એસ.

છોકરો—ખાઓ માંયા ઘેંસ, જુઓ બાદરવાની ભેંસ.
હે ! હે ! હે !

સુનંદા— કેવા જ સમજાવા જા—એ રાહ.

લેવા જ બચાવા જ, એ છે નારી, બચારી બચાવા જ.
પતી વીણ પામે દુઃખ એ. છે. નક્કી કુળવાન
મુખે જોયો જે નાથને નહીં શુદ્ધ કે સાંત—એ છે નારી.
દુઃખ દેખી આ તેહનું, દિલ દયા ઉભરાય,
માટે જ નાયક જરી લાવ્યજ એને આંહી. એ છે નારી.

હમયંતી—

હશે પતીના શા હાલ? તેનો મને ખ્યાલ,
કાટે નહય આ કંગાળ, અરે હાય ! હાયા હાયા
દૈવ ગમ્મુ આ શું તને? કરી પતીથી તો મને
છુટી અધોરજ વને, અને હાયા હાયા હાયા!

હશે! મુગ્ધ ક્યાં મારા, સુખીયારા દુઃખીયારા,
બાળ મળે ક્યાં તમારા? અરે હાયા! હાયા! હાયા!
નવ પડે મન માંહી, એન થાય કાંઈ કાંઈ
મરું અતીસે મુઝાઈ, અરે હાયા! હાયા! હાયા!

જમાનખાં-કમાકે હાયા મય સોનેકા દલ્લા-એ રાહ

આનંદ ઉડાયગે દેખે યહ દલ્લા.

વાહવા! વાહવા! વાહવા! વાહવા! આનંદં

મુક્તકા માલ હય, ખાનેકા તાલ હય,

બદા હલાલ હય, કયસા જમાલ હય-આનંદ.

ઉસદમેમે કયા કયા લુગા!!

એકતો મય ઘોડા લુગા, પહેરનેકા નેડા લુગા,

બડી હવેલી લુગા, કડી તપેલી લુગા,

ખુશનુમા મયણા લુગા, બયડનેકો મયણા લુગા,

બાહશાહકો કહેના લુગા—

હમકુ વજીર કરો. નયા નજીર કરો,

દીલકો પજીર કરો, આનંદી પીર કરો આનંદ.

મુનંદા—

કહેને કહેને દાસી મમ હાર છે ક્યાં?

હાર છે હાર છે હાર છે ક્યાં? કહેનેં

ચાળા ચેટક તુ ખુશ કરીને,

ફ્રાસલાવા મને આવી અહીંઆં-કહેનેં

કમચંતી— દક્ષણી રાહ.

હરીહર બંદા શીવને શંકર સ્થાય સૌ કરજો.

નાહાતું આ કલંક ઉતારો, મમ દુસ્મન હરજો.

મુદેવ—

દેવી દમયંતી દુઃખના ધરતી કળશે તુજ આશા.

નથી નસીલમાં સદા લખેલી હોતીજ નીરાશા.

માટે જલદી ચાલો હજુ રડના હશે બાળો.

ધંદ્રસેન—ધંદ્રસેના—

ક્યારે હજુ મળીશ અમને માતૃ? તુજ વીના નથી

અહીં રહેવાતું

જનમાં, મનમાં, તનમાં ધણું બળે, નવપડે એન પળે.

છાણુ કળે? અમ અંગમાં દુઃખ આજે થાતું—ક્યારે

ધંદ્રસેના—ભાઈ ભલો થઈ, બાપું તું રડ નહી.

આમ રડયાથી માત મળે કંઈ

ધંદ્રસેન—નથી રહેવાતું મુંજથી બેની

તું પણ રડેને, શીખદે શેની!!

દમયંતી—અરે લાડકડાં બાળો.

બારોટ—ભટજીનાણું તમારી ભવઈ મુકાને ઠાપી હવે ઠકરાઈટેક

ટીલાં ટપકાં તાંણી ખોટાં, મોટી ધાલો માળા

નાંગી રાંડના ઠીક કરોછો, ઠમક ઠમક ચાળા ભટજી

જનમાતોનું મીઠું બોલી, છાપરે છેક ચડાવો,

અકલે ચાટે સાથે ભમી, પૈસા પાંચ પડાવો. ભટજી

ચંદી બદી ઘોડાઓને ક્યારની આપી દીધી.

ગૌ પુનતું કાસળ કાઢી ખટ ખટ બોળી લીધી ભટજી

મંઝા સ્નાનતો ધરમાં બેસી, મડમડ મડમડ કરતા.
 શાએર વાવરી પાણી કેહેશો, જીવ બચાવું મરતા. બહુ
 તથુ તથુ હાથતું દીપણુ ખોસી, ખભે કાથળી લીધી,
 નવરી રાંડો બેઠી હોયતો, આસન ગાદી કીધી બહુ
 કાઠી કપટથી નાડા છડીયો સુંદીઓ ખતલાવો.
 બલી બામની માતા બાણી આપે લાડુનો માવો બહુ
 ધન મકરને સુકર ડુકકર, વેઢેથી ગણી નાળો,
 કતાર મીઠું મરચું ભરીને, ઠાવકે મોઢે બાલો બહુ.
 મીઠાને જે મોઢક મગીઆ, તો ખાતેથી ખાધા,
 રસોઈ ખીજે દીન કરવાની, ચોખ્ખી લીધી બાધા બહુ.
 જીભ ખાધને પેટ પંપોળતા, સુવાવડી સમ આવો.
 જે બંદાને હાથ આવે તો, ધખ્યા આમજ ખાઓ. બહુ

પર્ણ—કંહુ હું મુજ પૃતાંત એ રાહુ.

આ મન નાંચીને હૃદય અતી ઉભરાય,

શું દેવી કમચંતી પરચુવા ચ્હાવ !

મધ વખત હતી નહી બાજુ હાથમાં મારા

આ વખત થશે એ મારી નીચ્ચે દારા.

કરી કૃપા પ્રભુ આ વખત વિશ્વ તું કરને,

બને આરોપે વરમાળ પ્રેરણા કરને.

જો વરસે એ મુજને રાખી મલાળે

તો દષ્ટ દક્ષણા બળીદાન સતોખીશ આઝો.

નળરાજ—

કેખી બાળકો દિલ લલચાવે બંદાળ થકી મળવાને,

અરે લાલ્ય હુ તેડું એને મોકલ્યાં પ્રીયે ઢળવાને.
 ધૈયં -હૃદય ધર સમય થોડો છે સંકટ સૌ ઢળવાને.
 હસ્તુક પ્યારીઓ પેલી આવે બાવેથી બળવાને.

કમવંતી—

શાંતી ! શાંતી ! શાંતી ! પામી હાથ -હૃદયમાં
 બ્રાંતી ! બ્રાંતી ! દૂર નાડી હાસ -હૃદયમાં !

(ન બોલો તારા તારા -એ રાહ.)

તું એવું મને કે'ના (૨) હું પોપટ એ મેના -તું.
 મળ્યા છે જીવ બેના, વિખુદા પડે ના, -તું વાંધા ભેશેના.
 જીદા ન'તા જીવ બેના, આવી મળ્યા એજ એના,
 હવે તો ઢળેના કદી એ ચળેના, વાંધા ભેશે'ના તું.
 નદેશ ખરી તું દાખવે. કપટ જળ નાદાન.
 નહીં નહીં હું માનું કદી, એ પ્રીયા મુજ પ્રાણ.
 જીવ મુખ દાટ તારું અલ્યા નાદાન તું
 નહીં નહીં ફાવે કદી અહીં શેનાન તું. કે'ના—તું
 નળરાજ—મુખમય સુંદર દહાડો આજે.

મળ્યાં સંબંધી શતર લાજે!!

દેવ દુદુખી આકાશે વાગે!!!

નૈપથ્યમાં—સત્ય તણો વિજય સૌ સ્થળમાં

હોય પૃથ્વી પાતાળ કે જળમાં

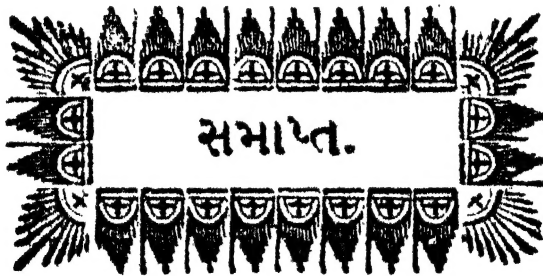
નથી માત્ર હોતો એ ખળમાં

જય પામો જીવી જગ માંહી,

સત્ય સદા દેવેન્દ્ર વરદાઈ,
નળી-દમયંતી—આપ પ્રતાપે યશે સુખદાઈ,
જ્યાં જ્યાં જ્યાં જ્યાં!

વારંગનાઓ—

રંગ રંગ રંગ છે આજ દીન ઉમંગ છે.
બહુ ઉમંગ છે, બહુ ઊમંગ છે.
રંગ દંગ સંગછે ચંગ મીર દંગ છે.
સુંદિર સાજ વાગે આજ ખુશ રંગ છે.
ધન્ય નજરાજ પહેરો પ્રીતે તાજ,
રાજ્યમાન સાચવજો દમયંતી સંગ છે—રંગ.

શીખામણસંગ્રહ. (જીવગીના સુખ દુઃખનો સા-
થો) શીખામણ સાયક કવિતાઓનો સંગ્રહ કીંમત રૂ. ૦૫૫
આ પુસ્તક ખરીદનારને આ માંહેના ગમે તે રૂ. ૧૦ ની
કીંમતનાં પુસ્તકો મફત મળશે.

જ્ઞાનસાગર. આ માસિક આપાનીમાની પેહેલા વ-
ર્ષના અંધાવેલી દાઢલો યોડીજ રહી છે. કીંમત રૂ. ૨૦ આ
પુસ્તક ખરીદનારને આ માંહેના ગમે તે રૂ. ૧૫ ની કીંમ-
તનાં પુસ્તકો મફત મળશે.

નીતિદર્શક પટેલ પુસ્તક. કુધારા લખાની સુ-
બારાના રસ્તે ચડાવનાર રમુજ પુસ્તક કીંમત રૂ. ૦૮

**રા. સા. મહીપતરામ રૂપરામ સી. આઈ.
ઈ. વિરહ.** કીંમત રૂ. ૦૭=

નાળ-દમયંતી નાટક. નાના ભોટા ગરીબ અને
આમન સરવેને અતિ ઉપયોગી જ્ઞાન આપનાર રમીક નવું
નાટક કીંમત રૂ. ૦૭=

જુગારસિંહ અને જયકુમારી નાટક.
જુગારથી થતી ખરાબીનો હેવાલ દેખાડનાર રસીક
નાટક કીંમત રૂ. ૦૭=

(૬૬) વર્ષનું પંચાંગ. સને ૧૮
શ્રવણ કીંમત રૂ. ૦૭=

જોઈએ તેમણે તકીદથી મંજૂરી લેવાં, જુજ તકકો
 હું તેમાંથી દરરોજ અપતી જાય છે. પ્રથમના ચાર પુસ્તક-
 કો ગાદિના ખરીદનારે તેમાં લખેલી કાંમત જોઈતાં મકત
 લેવાનાં પુસ્તકો ઉપરના નવમાંથી ગમે તે પસંદ કરી મં-
 જૂરી લેવાં.

ઉપરનાં પુસ્તકો અમારી પાસેથી રોકડથી તથા વેલ્યુ-
 પેન્સલથી મળશે. અને મુંબઈમાં પાલવારોડપર શેણવાઈના
 કાકારદાર નજીક ખરીની વાડીમાં સંત. રામચંદ વિહલની
 પાસેથી રોકડથી મળશે. પોસ્ટેજ જુદું.

જો શિવાય બીજાં કશી જાતનાં પુસ્તકો અમારી પા-
 રે. થા વ્યાજબી બાબે મળશે.

શા. છોટાલાલ મોહોલાલની કંપની.

પુસ્તકો છપાવનાર તથા વેચનાર.

સુકામ. અમદાવાદ—ગીચીસિંહ.

